Abinieku un rāpuļu fona monitoringa starpatskaite 2025.gadam

Dr.biol Andris Čeirāns, Dr.biol. Mihails Pupiņš

Sagatavota pakalpojuma līguma Nr. 7.7/480/2025 ietvaros

2025

Saturs

	lpp.
Bezastaino abinieku monitorings	3
Lielā tritona monitorings	7
Purva bruņurupuča monitorings	8
Sila ķirzakas monitorings	9

Bezastaino abinieku monitorings

Progress

Monitoringa ietvaros 2025.gada aprīlī-jūlija sākumā veikta 41 abinieku uzskaite 21 (jeb 32% no visiem) parauglaukumā. Sagatavoti uzskaišu protokoli Word formātā, kas iesniegti Dabas aizsardzības pārvaldei (turpmāk – DAP) 2025.gada nodevuma ietvaros. Populāciju lieluma aprēķini visām vai daļai no parauglaukumā sastopamo sugu veikti 20 parauglaukumiem (un vēl 3 parauglaukumiem, kas apsekoti Natura 2000 monitoringa ietvaros), šiem parauglaukumiem aprēķināti arī abinieku indeksi, aprēķinu rezultātu kopsavilkums sniegts zemāk. Aprēķini veikti Excel failos, kas iesniegti DAP 2025.gada nodevuma ietvaros. Atlikušajiem parauglaukumiem un sugām aprēķini tiks veikti pēc datu ievākšanas parauglaukumos 2026. vai 2027.gadā.

Populāciju lieluma novērtējumi

Bezastaino abinieku populāciju lieluma novērtējumi 2025.gada datiem sniegti 1.tabulā. Visaugstākie vidējie blīvumi konstatēti agri pavasarī vairojošām sugām – parastajam krupim un brūnajām vardēm (*Rana spp*.). Viszemākais populācijas blīvums novērots zaļajam krupim (*Bufotes viridis*), zems blīvums arī varžkrupim (*Pelobates fuscus*) un kokvardei (*Hyla orientalis*). Novērotais zaļo varžu (*Pelophylax spp*.) vidējais blīvums bija ievērojami mazāks, nekā iepriekšējos gados, kas vismaz daļēji var būt saistīts ar vēso laiku maijā-jūnijā un tādēļ zemāku zaļo varžu aktivitāti 2025. gadā. Visaugstākā rezultātu izkliede un skaita variācijas starp dažādiem parauglaukumiem novēroti purva vardei (*Rana arvalis*) un varžkrupim, savukārt vislīdzīgākie populāciju blīvumi dažādos parauglaukumos bija ugunskrupim (*Bombina bombina*).

Abinieku indeksi un populāciju trendi

Bezastaino abinieku sugu indeksu vidējie aritmētiskie un svērtie vidējie aritmētiskie sniegti 1.attēlā. Ugunskrupim un zaļajām vardēm abinieku indeksa aprēķinā izmantoti arī 2025.gada Natura 2000 monitoringa dati. Citu gadu abinieku indeksa aprēķinā izmantoti vokalizējošo abinieku uzskaišu rezultāti, kas iegūti: metodikas aprobācijas projektā (2015), valsts monitoringa iepriekšējos posmos (2016-2018 un 2022-2024), atsevišķu LVAF projektu laikā un ĪADT izpētes ietvaros dabas aizsardzības plānu izstrādes laikā (2018-2020). Katrā konkrētā gadā pieejami dati tikai daļai parauglaukumu, tādēļ parauglaukumu klāsts dažādos gados stipri atšķiras. Lai gan galīgais trendu novērtējums tiks veikts tikai pēc 2026 un 2027 gada

monitoringa datu ievākšanas, pašlaik abinieku indeksa dati norāda uz populācijas blīvuma samazināšanās ilgtermiņa trendu varžkrupim (*Pelobates fuscus*) un iespējamu populācijas palielināšanās trendu parastajam krupim (*Bufo bufo*). Vairākām citām sugām (kokvarde (*Hyla orientalis*), ugunskrupis, zaļās vardes) abinieku indeksa samazināšanās 2025.gadā varētu būt saistītas ar šo siltummīlošu sugu zemāku aktivitāti netipiski vēsajā gada pirmajā pusē, skaita svārstībām vai ar skaita samazināšanos tieši dažu pēdējo gadu laikā; šīm sugām secinājumus varēs izdarīt pēc 2026. un 2027. gada monitoringa datu ievākšanas.

1.tabula

Bezastaino abinieku pieaugušo īpatņu minimālā populācijas blīvuma (gab/km^2) novērtējumi parauglaukumiem saskaņā ar 2025.gada uzskaišu rezultātiem.

Parauglaukums	Bomb	Pfusc	Hyla	Bufo	Rarv	Rtemp	Pkl	Bvir
Bērzgale							39	18
Būšnieki							4	
Ciskādi				128	120	84	33	2
Dagda		0		77	20	55	45	4
Demene	13						25	
Garoza							5	
Ilgas	10						9	
Krivanda							19	4
Lēdmane		0		79	23	62	24	
Malta		27		127	133	88	48	9
Medumi	12						21	
Murmastiene							13	5
Nītaure							25	
Ozolnieki							24	
Rīva			2				3	
Rucava			19				12	
Šlītere				42	2	15		
Sunākste							44	
Taurkalne							3	
Tilža							43	2
Vērgale			8					
Vijciems				21	5	4		
Viļaka							39	
Vid.aritmētiskais	*11.8*	*9.1*	*9.4*	*78.9*	*50.4*	*51.3*	*23.8*	*6.2*
Standartnovirze	*1.5*	*12.8*	*6.8*	*39.9*	*54.2*	*31.9*	*15.0*	*5.3*

Bomb – sarkanvēdera ugunskrupis (*Bombina bombina*), Pfusc – brūnais varžkrupis (*Pelobates fuscus*), Hyla – austrumu kokvarde (*Hyla orientalis*), Bufo – parastais krupis (*Bufo bufo*), Rarv – purva varde (*Rana arvalis*), Rtemp – parastā varde (*Rana temporaria*), Pkl – zaļo varžu sugu komplekss (*Pelophylax spp.*), Bvir – zaļais krupis (*Bufotes viridis*)

1.attēls

Bezastaino abinieku sugu indeksu vidējie aritmētiskie (*AI*) un svērtie vidējie aritmētiskie (*AIw*) 2015-2025 gadu periodam (*N* zem gada skaitļa – pieejamo parauglaukumu skaits dotajam gadam).

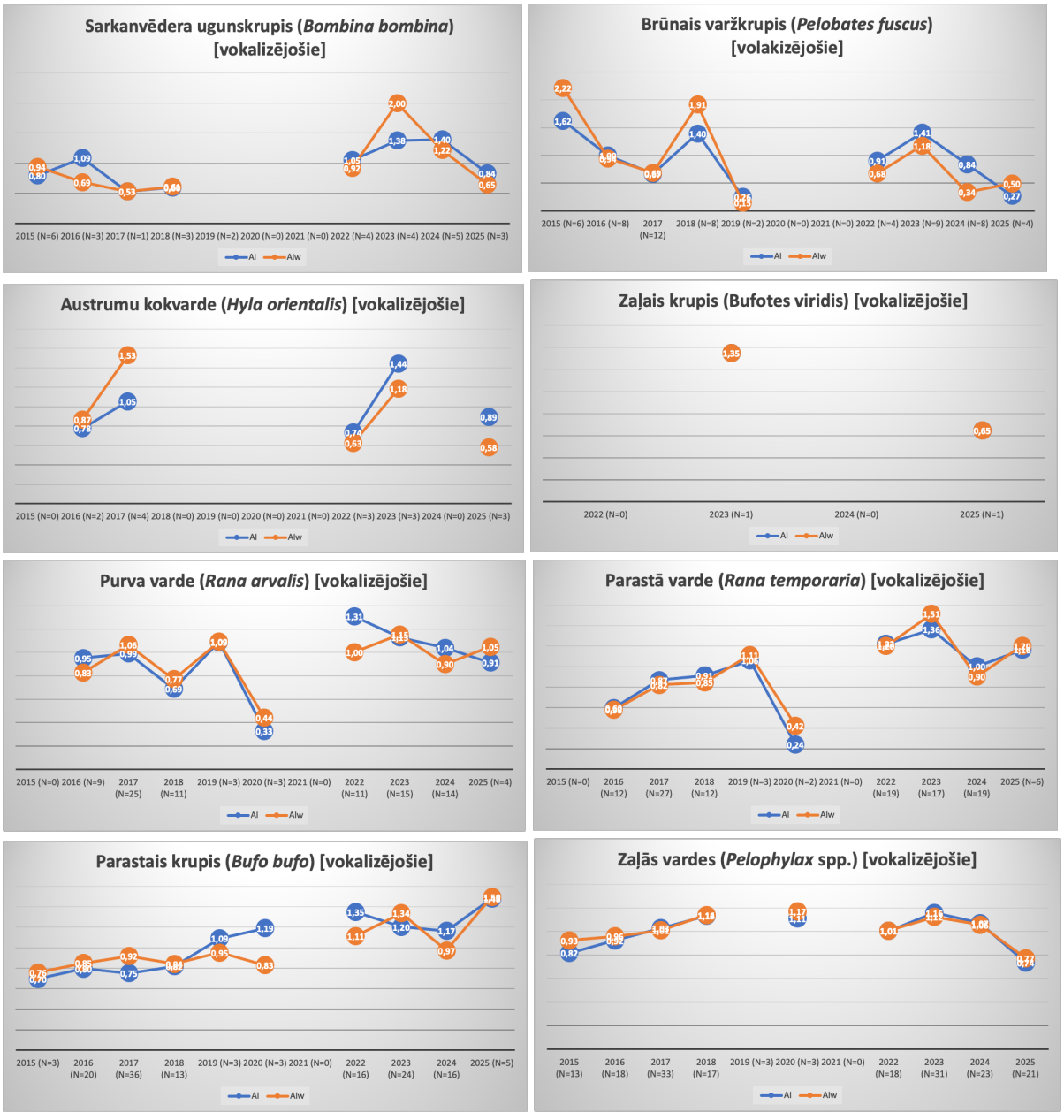

Lielā tritona monitorings

Progress

2025.gadā fona monitoringa ietvaros lielā tritona pētījumi netika plānoti, tritona fona monitoringa parauglaukumi tiks apsekoti 2026. un 2027. gadā. Abinieku indeksa aprēķinā tritoniem 2025.gadā izmantoti Natura 2000 monitoringa dati.

Abinieku indeksi un populāciju trendi

Abinieku indeksu tritoniem vidējie aritmētiskie un svērtie vidējie aritmētiskie sniegti 2.attēlā. Citu gadu indeksu aprēķinā izmantoti tritonu uzskaišu rezultāti, kas iegūti: metodikas aprobācijas projektā (2015), valsts monitoringa iepriekšējos posmos (2016-2018 un 2022-2024) un atsevišķu LVAF projektu laikā un ĪADT izpētes ietvaros dabas aizsardzības plānu izstrādes laikā (2018-2020). Katrā konkrētā gadā dati pieejami tikai daļai parauglaukumu, parauglaukumu klāsts dažādos gados stipri atšķiras. Lielā tritona uzskaitēs iegūti dati arī mazajam tritonam. Abām tritonu sugām populācijas lielums pēdējos 5-6 gados vērtējams kā stabils, bez izteikta populācijas lieluma palielināšanās vai samazināšanās trenda.

2.attēls

Tritonu sugu indeksu vidējie aritmētiskie (*AI*) un svērtie vidējie aritmētiskie (*AIw*) 2015-2025 gadu periodam (*N* zem gada skaitļa – pieejamo parauglaukumu skaits dotajam gadam).

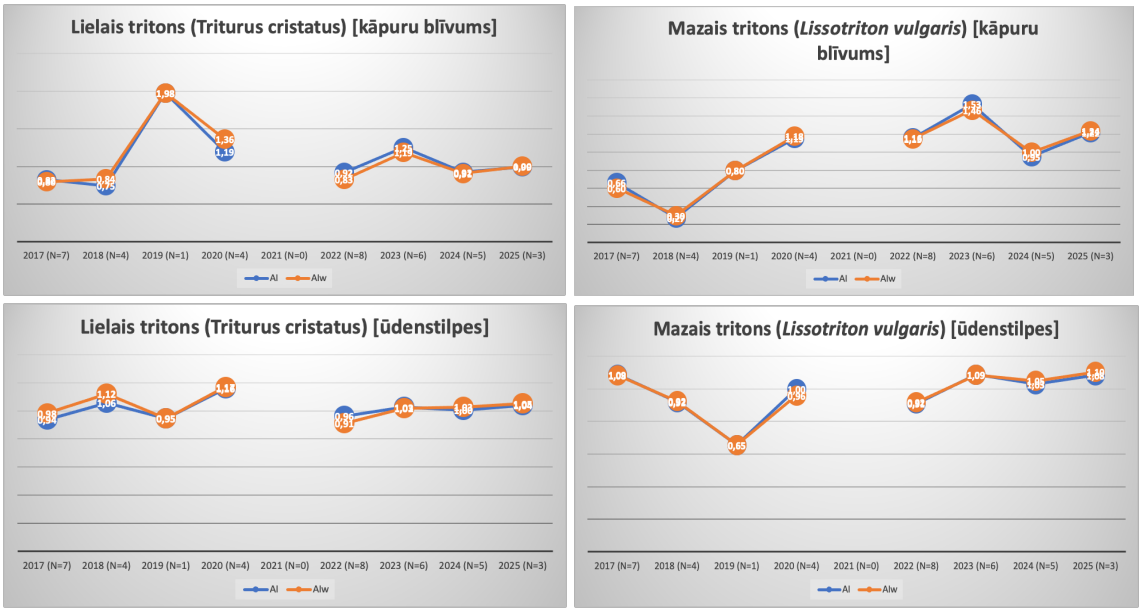

Purva bruņurupuča monitorings

Fona monitoringa ietvaros paņemti ūdens paraugi eDNS analīzēm 20 punktos Apguldes parauglaukuma apkārtnē, operatīvu parauglaukumu veidā, kas atradās samērā plašā teritorijā starp Bēni, Dobeli un Tērveti; mērķis ir konstatēt jaunas atradnes, kur bruņurupucis varētu būt izplatījies no Apguldes parauglaukuma (3.attēls). Ūdens paraugu eDNS analīzes tiks veiktas 2026.gada sākumā, savukārt fona monitoringa uzskaites ar murdiem un uzskaites vizuālu novērojumu veidā Apguldes parauglaukumā paredzētas 2026. un 2027.gadā.

3.attēls

eDNS ūdens paraugu ņemšanas vietas purva bruņurupuča fona monitoringa ievaros 2025.gadā

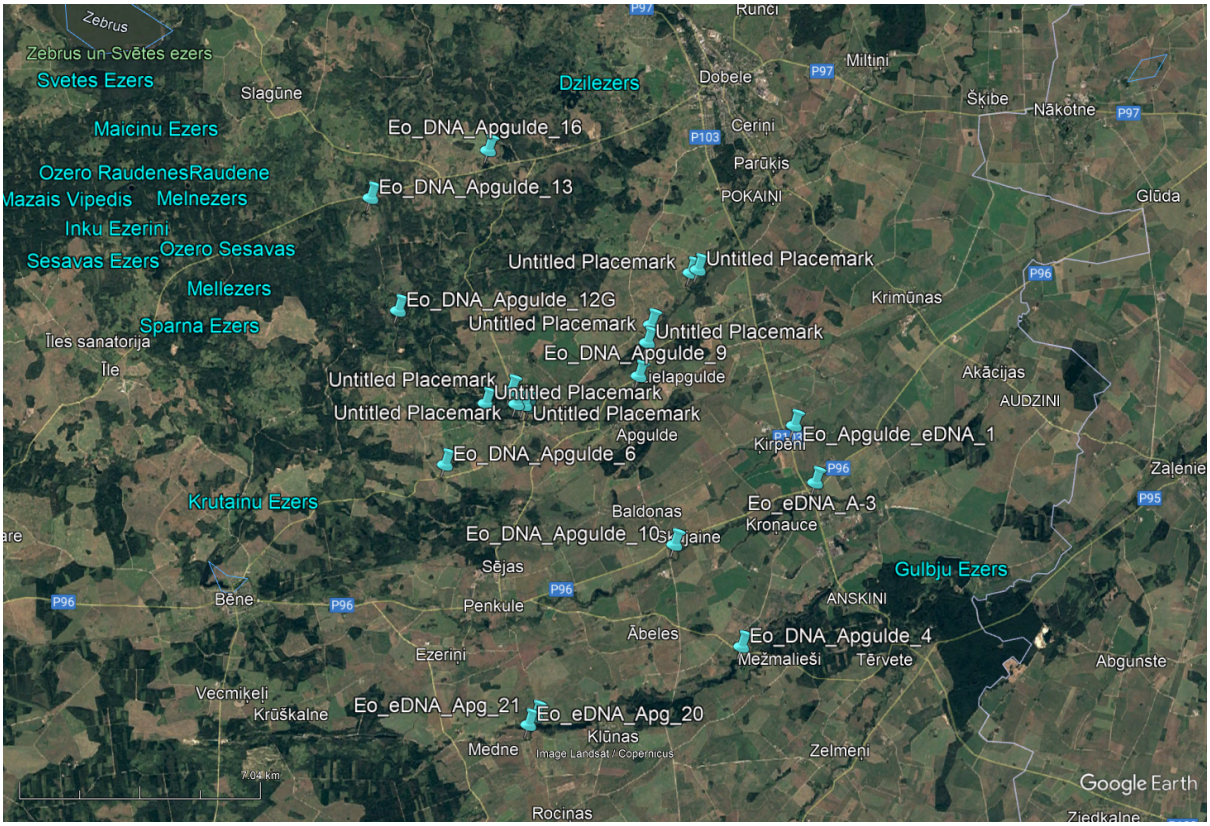

Sila ķirzakas monitorings

Sila ķirzakas monitorings 2025.gadā uzsākts vienā – Zīles jeb Ziemeļlatvijas parauglaukumā, izieti trīs transekti, to kopgarums – 6.8 km (4.attēls). Konstatētas 19 sila ķirzakas atradnes. Izpēte šajā parauglaukumā tiks turpināta 2026-2027 gados. Populācijas lieluma aprēķini un skaita izmaiņu tendences novērtējums šajā parauglaukumā tiks veikts pēc izpētes pabeigšanas, 2027.gadā. Divu atlikušo sila ķirzakas fona parauglaukumu izpēte tiks veikta 2026. un 2027.gadā.

4.attēls

Transektu (oranža līnijas) un sila ķirzakas atradņu vietas (punktveida simboli) Zīles jeb Ziemeļlatvijas parauglaukumā 2025. gadā.